

Szavak egy régi fénykép alá,
amit egy régi naplófüzetben
találtam meg, noha nem kerestem

Katalinnak

„Feledni nem szabad és nem lehet
A régi kezdő társat”

Ady Endre

Nézem őt egy fényképen,
egy akkori életév akkori fényözönében
áll . . . „Ott” áll, nem mozdulhat, hiszen
csak fénykép, amelyben nincsen „most”, nincsen
„pillanat”, legfeljebb a helyet, ha felismerem . . .
De jön! Mozdul mégis! Közelít! Vajon elér-e engem?
(Ezt csak úgy kérdezem . . . csak úgy eljárnom ezzel a kérdéssel . . .)
Avagy fordítva volna? És nem én, hanem a kérdés játszik el velem?
Nem jöhet, nem közelíthet, hiszen tudom, hogy ez a „közelítés”
az időkben étellel immár mindörökre lehetetlen. Nem kép! Képtelenség!
És mégis jön felém és érzem?-emlékezem?, hogy el is ér, beér,
bár nem kívülről közelít hozzám, hanem lépés nélkül, idebennem!
És hát . . . „utóvégre” édesmindegy, hogy hogyan és hogy honnan
érkezik meg, mint ahogy mindegy az is, melyik városban,
milyen szállodai szobában vagy éppen „keleti”—„nyugati”—„déli”—
—„északi” pályaudvar várócsarnokában vagy egy repülőtér tranzitjában,
akár egy sétahajó fehér fedélzetén találkozunk vakvéletlen . . .
mert a viszontlátást nem fogja megzavarni az emlékezet. Fényképezni
különben, elég nagy könnyelműség . . . S a fényképeket eltenni,
„megőrizni”,
nos, az pedig egyenesen kihívás a jelen, a mai és a holnapi nap ellen . . .
Mégis megjelent ez a fénykép. „Kézbeveszem” azt a régi pillanatot,
amikor „ott” állt . . . Hol?! Mikor?! És főleg: miért mosolyog?
Jön. Közelít. Ideér hozzám. Látszik a fénykép fakult papírján az élet.
Látszik az akkori archaikus aphroditearc,
Látszik az akkori, vadászij-tiszta amazonalak.
Látszik az ifjú, bátor, boldog, tékozló test!
Ne nézdd tovább a régi fényképet! Emlékezz!
És ne emlékezz! (Variáns: Boldogan volnék bátor
E két végletet újraélni-újrahalni tényleg
egyszerre merjed! egy nagy életévet, 1964-et!)
Nélküle is: általa létezz!
„Általa”? Inkább egy szelet kenyérre teszem
és megeszem ezt a fényképet,
hogy legyen megint, még egyszer: test!

Leány az ablakban

Salvador Dalí festmény, 1925

Marinak

*Kék ablakpárkányra könyöklő katalán leányzó,
egész testével odahajló.*

Előtte öböl.

*Kék a zsalugáteres, sarkig kitárt ablakkeret
is, kék a könnyű, kinyílt függöny is, mint kívül
a külvilág, és búzavirágkék-kagylófehér-tengerkéken
játszik a katalán hajadon blúza, szoknyája, öve is.
Súlytalan saruja fehér csak; bal lábával: teli talpon
áll, de a jobb lába a könnyű szandálban lábujjhegyen
„van”, alig a földet érve,
mintha lépne, mintha belelépne*

— lépés nélkül! —

*az ablakába behajló latin tengertérbe,
a távoli túlpart ágavé-oleánder zöldjébe,
olajfa-ezüstjébe, mintha menne, ki-menne,*

— noha az ablakában áll —

*át-menne a mediterrán végtelenbe, a víznek
a szellőktől lassan a leányzó ablakáig hullámzó,
nagyságos, erezett-márvány szabadterébe,
az aramlásba, melyben mintha templomromok kötömbjei
forognának felé — újjáépülni, újra felszínre születni! —
elsüllyedt szentélyek oszlopai hömpölyögnek a hullámokban . . .
. . . az ifjú nő arca nem látható, hiszen háttal áll nekünk
a festményen, s nem látható a tengertlátó latin szempár,
s nem látható az a halász vagy tengerész sem,
akire az ablakba, a sarkig-tárt-ablakba-festett
leány talán — nem festett! órák óta vár, igen,
mintha sok óra, sok hajnal, sok dél, sok alkony
volna ez a festmény, noha női sorsa, egész élete:
mintha elférne abban az egyetlen pillanatban,
amikor meglátjuk ezt a képet . . .*

*Telt, erős test, indián-fekete hajfonat, s a tény,
hogy nem tudhatni, mit néz . . .*

*A szemhatáron, a hispán horizonton,
az ő ismeretlen szemének határán:
csak egy szál vitorlás merész háromszöge
töri meg a tenger testeit,
s lehet, hogy a katalán lány szerelmese
azon a fehér fedélzeten*

*a mai — mint azon az aznapi, festett, régi, Dalí-i,
1925-ös délutánon, ahhoz az ablakhoz megérkezik!
Semmi „szürreális” nincsen ezen a festményen.*

Az ijesztő idill az, hogy realitása sincsen!
Egy leány szobája ablakában? Előtte öböl?
A vízen egy szál vitorlás? És a túlpartokra-honvágy?
Igen, közel a valóság: egy ablak, egy leány a semmiben!
S az a kikötni-közélgő hajó? Az a hajó talán még messzebb
van, sőt, még messzebb nincsen,
csak egy festett vásznon, csak egy képkeretben
„közeledik”,
s nagyon is úgy lehet, — bár másképp sem lehetetlen —,
hogy az az ablak már nem létezik!
s hogy az a horizont annak a lánynak az álma most!

